

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	levend/dood	aantal
Wegslak spec.	<i>Arion spec.</i>	levend	2 juv.
Bruine wegslak	<i>Arion subfuscus</i>	levend	2 juv.
(Gewone) Tuinslak	<i>Cepaea nemoralis</i>	levend	2
Gladder clausilia	<i>Cochlodina laminata</i>	levend	>100
Boerenknoopje	<i>Discus rotundatus</i>	levend	>10
Bos-loofslak	<i>Monachoides incarnatus</i>	levend	5
Haarslak	<i>Trochulus hispidus</i>	oud huisje	1

Bij het uitkijkpunt van de steengroeve werden twee lege huisjes verzameld van de Bos-loofslak en ik zag er een juveniele Agaathorenslak (*Cochlicopa spec.*) en enkele Tuinslakken. Bij de Grote Veldweg werd een levende Look-glansslak (*Oxychilus alliarius*) aangetroffen.

Literatuur

- COSSIGNANI, T. & V. COSSIGNANI (1995): Atlante delle conchiglie terrestri e dulciacquicole italiane. – Ancona: L'Informatore Piceno.
- KERNEY, M.P., R.A.D. CAMERON & J.H. JUNGBLUTH (1983): Die Landschnecken Nord- und Mitteleuropas. – Hamburg, Berlin: Paul Parey Verlag.

MARGRY, C.J.P.J. (2006): Verslag van de NMV-excursie naar de Scheeken in Het Groene Woud op 8 oktober 2005. – *Spirula* 350: 66-69.

SCHÜTT, H. (2005): *Turkisch Land Snails*. 4th, revised and enlarged edition. – Solingen: Verlag Natur & Wissenschaft.

SCHLESCH, H. (1942): Die Land- und Süßwassermollusken Lettlands. – Sonderabdruck aus dem Korrespondenzblatt des Naturforscher-Vereins zu Riga LXIV: 246-360.

YSOEV, A. & A. SCHILYKO (2009): *Land Snails & Slugs of Russia and Adjacent Countries*. – Sofia, Moskow: Pensoft Series Faunistica, Nr. 87.

WALDÉN, H. W. (1955): The land Gastropoda of the vicinity of Stockholm. – *Arkiv för Zoologi. Kungl. Svenska Vetenskapakademien Serie 2* (7) nr. 21: 390-448.

Adres van de auteur

Poggenbeekstraat 21-2
1073 JE Amsterdam
cmneckheim@kpnmail.nl

Twee habitats van de Tandloze korfslak *Columella edentula* (Draparnaud, 1805) in Limburg

Gerard Majoor

Summary – In the Dutch province of Limburg the Toothless whorlslug (*Columella edentula*) occurs in two, quite distinct biotopes. One of these can be described as marshes and banks of brooks and rivulets, often grown with Lesser pond-sedge (*Carex acutiformis*) or Common reed (*Phragmites australis*). The other biotope includes overgrown places (often on slopes and banks) where (ground)water is not present near the surface, but where humidity may be retained between humus and vegetation (e.g., Common ivy *Hedera helix*). Shells of Toothless whorlslugs from the two biotopes did not reveal distinctive characteristics.

Sinds 1985 is in publicaties over de landslakken van de Sint-Pietersberg bij Maastricht speciale aandacht besteed aan de Tandloze korfslak *Columella edentula* (Draparnaud, 1805). Van deze slak waren in het begin van de vijftiger jaren van de vorige eeuw in enkele bodemmonsters van deze heuvel tientallen exemplaren aangetroffen (Van Regteren Altena, 1958). Begin tachtiger jaren werd de soort niet teruggevonden op de Sint-Pietersberg (Lever & Majoor, 1987); pas in het begin van deze eeuw werden daar op één locatie enkele exemplaren gevonden (Majoor & Lever, 2003; 2004). Het was dan ook zonder meer verrassend dat Arno Boesveld bij een verzameltocht over de Sint-Pietersberg begin 2008 tientallen exemplaren van de Tandloze korfslak vond (schriftelijke mededeling, vermeld in Lever et al., 2009; De Groot et al., 2010). Om de habitat van de Tandloze korfslak in het door Boesveld bemonsterde gebied te preciseren is er nader onderzoek verricht waarover hier gerapporteerd wordt. Vervolgens zullen mede aan de hand van gegevens van de Mollusken Studiegroep Limburg (MSL) twee verschillende biotopen van de Tandloze korfslak in Limburg worden gedefinieerd.

Nader onderzoek naar de biotoop op de Sint-Pietersberg

Bij navraag aan Arno Boesveld over de door hem op 29 februari 2008 bemonsterde locatie met Tandloze korfslakken op de Sint-Pietersberg verwees hij naar "bos langs een halve holle weg achter de Duivelsgrot". Hij gaf er ook coördinaten bij

maar die meende ik niet nodig te hebben, want ik was ervan overtuigd dat hij met de halve holle weg de brede strook gras bedoelde die het bos direct achter de Duivelsgrot op de Sint-Pietersberg doorsnijdt (afb. 1). Ik verzamelde tussen 2 mei 2009 en 11 april 2010 op zeven verschillende locaties in dat bos bodemmonsters van ongeveer een liter. Daarin vond ik geen enkel exemplaar van de Tandloze korfslak. Maar erger nog: vergelijking met de aantallen van de soorten uit mijn zeven liter bodemmonster met Boesveld's oogst uit zijn "flinke boodschappentas vol" bodemmonster deden bij mij het

Afb. 1. De Duivelsgrot op de Sint-Pietersberg bij Maastricht (rechts) en de "halve holle weg" (links) en ertussenin het verkeerde "bos (...) achter de Duivelsgrot". Foto: Stef Keulen.

vermoeden rijzen dat ik het verkeerde bos had onderzocht. Belangrijke indicatoren in dit verband waren behalve de Tandloze korfslak bijvoorbeeld de Agaathorens (*Cochlicopa spec.*), de Geribde jachthorens (*Vallonia costata*) en de Doorschijnende glasslak (*Vitrina pellucida*) (zie Tabel 1, kolommen 1 en 2).

Boesveld bevestigde mijn bange vermoeden en stuurde mij een 'Google map' van het bos dat hij had bemonsterd: dat lag aan de noordzijde van de Kannerhei en kan topografisch aangeduid worden als de zuidrand van het ENCI-bos. Daar werden door mij op 6 september 2010 op 2-10 m van de Poppelmondeweg, afdalend in westelijke richting, vier bodemonsters van ongeveer anderhalve liter verzameld, vanaf het hoogst gelegen vlakke deel tot bijna onderaan de helling. Eén van deze monsters werd onder een stapel half vergane takken genomen. In dat monster werd geen Tandloze korfslak gevonden, daarom is het verder buiten beschouwing gelaten. In de andere drie monsters, die onder Klimop (*Hedera helix*) werden verzameld, werden respectievelijk 110, 31 en 17 exemplaren van de Tandloze korfslak aangetroffen (Tabel 1, kolommen 3, 4 en 5). Om na te gaan of de biotoop met de meeste Tandloze korfslakken zich horizontaal over de heuvel uitstrekt zijn op 11 oktober 2010 eveneens onder Klimop bodemonsters van ongeveer een liter verzameld, op 20 en 40 meter ten noorden van de vindplaats met de meeste Tandloze korfslakken. Op elk van deze plaatsen werden maar twee exemplaren van de soort aangetroffen (Tabel 1, kolommen 6 en 7).

De habitat op de Sint-Pietersberg

Uitgaande van de vochtige habitat die vaak aan de Tandloze korfslak wordt toegeschreven (zie verderop in dit artikel) zou verwacht mogen worden dat de habitat van de Tandloze korfslak op een heuvel als de Sint-Pietersberg ook samenvalt met laag gelegen en daardoor wellicht vochtige plaatsen. Dat blijkt dus niet zo te zijn: langs de zuidrand van het ENCI-bos werden meer exemplaren van de soort bovenaan de helling gevonden dan op de lager gelegen plekken. Ook in 2002 was al opgevallen dat de enkele exemplaren van de soort die toen op de Sint-Pietersberg werden aangetroffen juist op het hoogst gelegen punt in dat gebiedje gevonden werden. Evenals in 1985 door Van Regteren Altena aangegeven worden huisjes van Tandloze korfslakken (althans in het najaar) op lemige ondergrond aangetroffen die dicht bedekt is met Klimop. Verder werd op de locatie in het ENCI-bos waar in dit onderzoek de meeste exemplaren van de Tandloze korfslak werden gevonden ook de dikste humuslaag aangetroffen (van ongeveer 5 cm; afb. 2). Dit leidt voor de Sint-Pietersberg, een kalkrijke heuvel, tot de volgende biotoopbeschrijving voor de Tandloze korfslak: 'Op hoog gelegen plaatsen in loofbos (bv. met Haagbeuk en Meidoorn) met lemige, kalkrijke bodem, onder dichte bodembedekking van Klimop, bij voorkeur met een humuslaag van enkele cm'.

De habitat elders in Limburg

De MSL heeft van 1999-2009 een inventarisatie uitgevoerd van de landslakkenfauna van heel Limburg; op basis daarvan wordt een verspreidingsatlas samengesteld (Keulen et al., in voorberei-

ding). In het bestand van ruim 9.000 waarnemingen hebben er 123 betrekking op vondsten van de Tandloze korfslak. De overgrote meerderheid van die vondsten zijn gedaan in zeer vochtige tot natte biotopen zoals afgeleid kan worden uit omschrijvingen als: "Bronbos", "Kwelijk grasland", "Langs (bron)beek/riviertje", "(Elzen- en/of Essen-) broekbos", "Nat/moerassig populierenbos", "Populierenbos met reuzenpaardenstaart", "Hellingveentje", "Moerasvegetatie", "Rietland", "Veldje met Oever-, of Moeraszegge of Bosbies" en "Weiland met [o.a.] Moerasspirea". Er zijn 18 waarnemingen uit biotopen die niet in deze opsomming passen (15%), waaronder de twee waarnemingen van de Sint-Pietersberg van Majoor & Lever (2003) en van Boesveld (2008, schriftelijke mededeling). Onder de overige biotopen vallen de begroeide taluds van spoorwegen (3), holle wegen (2), een grub, een helling langs de snelweg A76 bij Heerlen en de dijk van het Julianakanaal bij Meerssen. Verder zijn er vijf vondsten uit loofbossen (in Beek, Linne, Swalmen en Wittem 2x) en drie van grazige plekken: grasland bij een drooggevalle poel en een kruidrijk grasland, beide bij Nuth, en onder een stuk hout in grasland langs de Maas bij Grevenbicht.

Afb. 2. Biotoop van de Tandloze korfslak (*Columella edentula*) op de Sint-Pietersberg, bovenaan in de zuidrand van het ENCI-bos. Foto: Stef Keulen.

De vondsten van de Tandloze korfslak in vochtige tot natte biotopen in Limburg passen bij de meeste beschrijvingen van de habitat van deze soort. Een bloemlezing uit literatuur en websites: "Des endroits humides" (vochtige plaatsen; Adam, 1960); "vrij vochtige plaatsen, kalkminnend" (Kerney & Cameron, 1980); "vrij vochtige, schaduwrijke plaatsen" (Gittenberger et al., 1984); "sumpfige, kalkhaltige, pflanzenreiche Habitate" (moerassige, kalkhoudende, plantenrijke habitats; Bogon, 1990); "(Rond Amsterdam...) steeds aan de oevers van sloten en moerasjes". "(In de duinen...) ook in vochtige loofbosjes" (De Bruyne & Neckheim, 2001); "milieux modérément humides" (tamelijk vochtige milieus; Vilvens et al., 2008); "an mäßig feuchten und kalkhaltigen Standorten" (op matig vochtige en kalkhoudende plaatsen; www.mollbase.de); "Very moist to wet habitats on calcareous substrate" (zeer vochtige tot natte habitats op kalkhoudende ondergrond; www.animalbase.unigoettingen.de).

Op grond van de 85% vochtige tot natte vindplaatsen van de Tandloze korfslak in Limburg kan die habitat van de soort in deze provincie omschreven worden als: 'Zeer vochtige tot natte plaatsen zoals moerassen, broek- en bronbossen en beekoevers, begroeid met bijvoorbeeld Moeraszegge of Riet' (afb. 3). Op grond van vondsten uit Midden-Limburg (bijvoorbeeld in de omgeving van Swalmen: 15 waarnemingen) lijkt een hoog kalkgehalte van de bodem geen absolute voorwaarde voor deze habitat van de Tandloze korfslak te zijn.

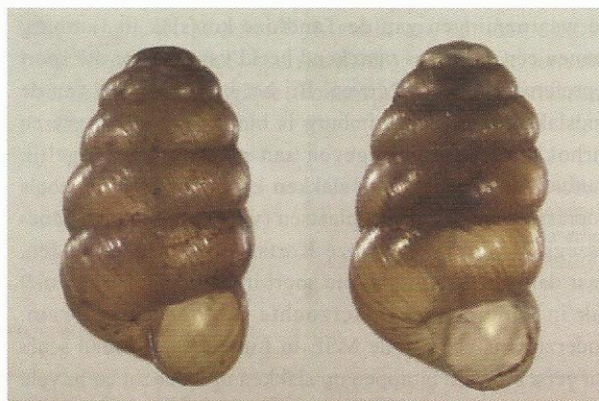
Met betrekking tot de biotoop van de overige 15% van de vindplaatsen van de Tandloze korfslak in Limburg kan gesteld worden dat die duidelijk afwijkt van het hierboven beschreven "natte" biotoop. Wat opvalt is dat die biotopen vaak op hellingen liggen: taluds, een dijk, de flank van de Sint-Pietersberg. Ook hier lijkt begroeiing (met grassen, kruiden, Klimop, struweel en/of bomen) voor de Tandloze korfslak een voorwaarde te zijn om er te kunnen leven. Dit biotoop kan omschreven worden als: 'In loofbossen en op met kruiden, Klimop of struweel begroeide hellingen, waar vocht waarschijnlijk wordt vastgehouden tussen humus en bodembegroeiing.

Afb. 3. Voorbeeld van een nat biotoop van de Tandloze korfslak (*Columella edentula*). Terworm, gemeente Heerlen. Foto: Stef Keulen.

Twée (onder-)soorten?

De waarneming van het voorkomen van de Tandloze korfslak in twee verschillende biotopen in Limburg hoeft niet tot de suggestie te leiden dat het om twee "ondersoorten" of zelfs verschillende soorten gaat. Aanpassing van een soort aan een ander milieu kan tot het ontstaan van een 'ecologische variant' leiden die niet als (onder-)soort te onderscheiden is van de oorspronkelijke soort. Soms zijn ecologische varianten wel morfologisch te onderscheiden. Zo wordt op de website van de 'Association of Polish Malacologists' beweerd dat Tandloze korfslakken uit de bergen meer omgange hebben dan die uit het laagland (namelijk 7,2 versus maximaal 6). Bij vergelijking van huisjes van volwassen Tandloze korfslakken uit vijf "natte" biotopen met huisjes afkomstig van de Sint-Pietersberg werden onder het binoculair geen verschillen gezien (afb. 4). De gemiddelde verhouding tussen hoogte en breedte van 14 huisjes uit "natte" biotopen was 1,84 (SD $\pm 0,06$) en van 15 huisjes van de Sint-Pietersberg 1,81 ($\pm 0,15$).

Afb. 4. Twee Limburgse exemplaren van de Tandloze korfslak: uit een droog biotoop (Sint-Pietersberg, Maastricht; links) en uit een nat biotoop (Hellebroekerbeemden, gemeente Nuth; rechts). Foto's: Stef Keulen.

Discussie

In de provincie Limburg lijkt de Tandloze korfslak in twee verschillende habitats te leven: "nat en begroeid" en "vocht vasthoudend en begroeid". Er zijn uiteraard heel wat biotopen die aan de omschrijving "vocht vasthoudend tot nat en begroeid" voldoen, maar de Tandloze korfslak komt zeker niet voor in alle biotopen die aan die omschrijving voldoen. Mogelijk stelt de slak een of meer additionele eisen aan zijn biotoop die zich niet uit de hier beschikbare waarnemingen laten afleiden. Er kan in theorie ook sprake zijn van een zekere mate van compensatie tussen gewenste eigenschappen van de biotoop. Een voorbeeld daarvan: de biotoop kan "nat" zijn en dan hoeft er niet veel kalk aanwezig te zijn, of de biotoop hoeft slechts "vocht vasthoudend" te zijn maar dan moet er wel veel kalk aanwezig zijn (zie in dit verband de citaten uit De Bruyne & Neckheim (2001) hiervoor).

In natte biotopen wordt de Tandloze korfslak vaak op de begroeiing, zoals bijvoorbeeld grote zeggen, aangetroffen. Een soortgelijke waarneming werd in de buurt van Amsterdam gedaan "op rietstengels en andere grasachtige gewassen" waar Tandloze korfslakken tot een meter boven het water of de grond werden waargenomen (De Bruyne & Neckheim, 2001). Een nogal afwijkende waarneming werd op 18 oktober 2010 door Stef Keulen in Nuth in een vochtig loofbos gedaan waar hij talrijke exemplaren van de soort tot wel twee meter hoog op de gladde schors van Essen aantrof. Het vóórkomen van een populatie Tandloze korfslakken in het ENCI-bos verzwakt de eerder geopperde verklaring dat de doorgraving van Sint-Pietersberg en Cannerberg voor de aanleg van het Albertkanaal debet zou zijn aan het verdwijnen van deze soort van beide heuvels (Majoor & Lever, 2004). De nu ontdekte vindplaats van de Tandloze korfslak in het ENCI-bos ligt overigens hemelsbreed ongeveer een halve kilometer verder verwijderd van het Albertkanaal dan de plaats waar Van Registeren Altena de soort in de vijftiger jaren van de vorige eeuw aantrof. Nu de biotoop van de Tandloze korfslak op de Sint-Pietersberg beter bekend is zal een nieuwe poging worden ondernomen om de soort ook op de Cannerberg terug te vinden.

De waarnemingen van de Tandloze korfslak in Limburg kunnen een enigszins vertekend beeld van de door die soort geprefereerde biotoop geven. Bij het inventariseren van de landslakkenfauna van Limburg is binnen de te inspecteren uurhokken prioriteit gegeven aan plaatsen die mogelijk interessante vondsten van slakken konden opleveren, zoals moerassen. Op dergelijke plaatsen (vaak begroeid met Moeraszegge) werd de Tandloze Korfslak frequent gevonden, maar dat sluit niet uit dat die soort in datzelfde uurhok niet ook in andere, niet onderzochte biotopen voorkwam. Anderzijds is er door de MSL in Limburg een breed scala aan verschillende biotopen op slakken onderzocht en in vele daarvan werd de Tandloze korfslak nooit aangetroffen.

Het is merkwaardig dat de hier voor Limburg beschreven twee biotopen niet teruggevonden worden in biotoopbeschrijvingen uit de buurlanden, zoals Duitsland. Hässlein deelt de Tandloze korfslak in bij de "Bewohner von Feucht- und Frischwäldern der Gebirge und Niederungen" (bewoners van vochtige en koele bossen in bergen en laagland; Hässlein 1960, 1961). Schmid (1989) plaatst de Tandloze korfslak in Lozek's categorie van "Feuchtigkeitsliebende Arten, aber keine eigentlichen Sumpfbewohner" (vochtminnende soorten, maar geen echte moerasbewoners). In een studie van dezelfde auteur over de Grenzacher Horn (in Baden-Württemberg, bij Basel) wordt het voorkomen in twee verschillende biotopen wél gesignaleerd. De biotoop van de Tandloze korfslak in dat gebied wordt beschreven als: "Eine seltene hygrophile Art mit Optimum in feuchten Hainbuchenwald (...) [aber] fast ebenso häufig (...) im Auegrund des Leuengrabens (...) (een zeldzame, vochtminnende soort die zijn optimum in vochtig Haagbeukenbos heeft (...) [maar] bijna net zo vaak (...) op de uiterwaarden van de Leuengrabe; Schmid, 1979).

Het hier gepresenteerde morfologische onderzoek naar het eventuele bestaan van twee (onder-)soorten van de Tandloze korfslak in Limburg is te beperkt om daaraan een definitieve conclusie te kunnen verbinden. In een nader onderzoek zouden veel grotere aantallen slakken moeten worden vergeleken en daarbij zouden ook anatomische kenmerken betrokken moeten worden.

Ik bedank Arno Boesveld voor het beschikbaar stellen van zijn gegevens, Louis Reutelingsperger en Stef Keulen voor commentaar op een eerdere versie van dit artikel en laatstgenoemde en Jan Koert voor de bruikleen van Tandloze korfslakken uit Limburgse moerasjes. Dank aan Stef Keulen voor de (macro-) fotografie en aan de afdeling Immunologie van de Vakgroep Interne Geneeskunde van het Maastrichts Universitair Medisch Centrum voor de bruikleen van een Wild M3 binoculair.

Conclusie

De Tandloze korfslak komt in Limburg in twee verschillende biotopen voor. Enerzijds zijn dat zeer vochtige tot natte plaatsen zoals moerassen, broek- en bronbossen en beekoevers, waar bijvoorbeeld Moeraszegge of Riet groeit. Anderzijds zijn dat loofbossen en met kruiden en struiken begroeide plaatsen (waaronder hellingen en taluds) waar

geen (grond-)water rond het oppervlak aanwezig is, maar waar de luchtvochtigheid waarschijnlijk hoog blijft tussen humus en dichte bodemvegetatie (bijvoorbeeld van Klimop). Vergelijking van ongeveer 14 huisjes van volwassen Tandloze korfslakken uit elk van beide biotopen bracht geen onderscheidende kenmerken aan het licht.

Literatuur

- ADAM W. (1980): Faune de Belgique. Mollusques. Tome 1: Mollusques terrestres et dulcicoles. Bruxelles: Patrimoine de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique.
- ASSOCIATION OF POLISH MALACOLOGISTS. www.staff.amu.edu.pl/~polmal/smp/v149.htm; geraadpleegd op 02-12-2010.
- ANIMALBASE. www.animalbase.unigoettingen.de; geraadpleegd op 02-12-2010.
- BOGON, K. (1990): Landschnecken. Biologie – Ökologie – Biotopschutz. Augsburg: Natur-Verlag.
- BRUYNE, R. DE & T. NECKHEIM (redacteurs) (2001): Van Nonnetje tot Tonnetje, de recente en fossiele weekdieren (slakken en schelpen) van Amsterdam. Haarlem: Schuyt & Co.
- GITTENBERGER, E., W. BACKHUYS & TH.E.J. RIPKEN (1984): De landslakken van Nederland. Utrecht: Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
- GROOT, A. DE, J. LEVER, B. LEVER & G. MAJOUR (2010): De slakkenfauna van de Sint-Pietersberg. Deel 2. Gunstige ontwikkeling in een roerig milieu. *Natuurhistorisch Maandblad* 99: 62-75.
- HÄSSLEIN, L. (1960): Weichtierfauna der Landschaften an der Pegnitz. Ein Beitrag zur Ökologie und Soziologie niederer Tiere. *Abhandlungen der Naturhistorischen Gesellschaft Nürnberg* 19: 1-148.
- HÄSSLEIN, L. (1961): Die Molluskenfauna des Siebengebirges und seiner Umgebung. *Decheniana* 9: 1-28.
- KERNEY, M.P. & A.D. CAMERON (1980): Elseviers slakken-gids. Amsterdam: Elsevier.
- KEULEN, S.M.A., G.D. MAJOUR, J.W.P. HANNEN, W.F. KLEIN, L.F.P.M. REUTELINGS-SPERGER & J.P.G. KOERT. Verspreidings-atlas van de Limburgse landslakken (Gastropoda). In voorbereiding.
- LEVER A.J. & G.D. MAJOUR (1987): De huisjesslakken-fauna van de Sint Pietersberg bij Maastricht. *Natuurhistorisch Maandblad* 76: 190-200.
- LEVER J., A. DE GROOT, B. LEVER & G. MAJOUR (2009): De slakkenfauna van de Sint-Pietersberg. Deel 1. Een herinventarisatie. *Natuurhistorisch Maandblad* 98: 215-221.
- MAJOUR, G.D. & A.J. LEVER (2003): De Tandloze korfslak op de Sint-Pietersberg en Cannerberg bij Maastricht. *Natuurhistorisch Maandblad* 92: 71-75.
- MAJOUR, G.D. & A.J. LEVER (2004): Afname van de Tandloze korfslak (*Columella edentula*) op de Sint-Pietersberg en Cannerberg bij Maastricht: het gevolg van de aanleg van het Albertkanaal? *Spirula* 336: 9-11.
- MOLLBASE. www.mollbase.de; geraadpleegd op 02-12-2010.
- REGTEREN ALTENA, C.O. VAN (1958): De landslakken van de Sint-Pietersberg. *Natuurhistorisch Maandblad* 47: 86-98.

SCHMID, G. (1979): Mollusken vom Grenzacher Horn. In: Der Buchswald bei Grenzacher Horn. Natur- und Landschaftsschutzgebiete Baden-Württembergs 9: 225-359.

SCHMID, G. (1989): Schnecken und Muscheln vom Belchen. In: Geschichtlich-naturkundliche Monographie des schönsten Schwarzwaldberges. Natur- und Landschaftsschutzgebiete Baden-Württembergs 13: 907-958.

VILVENS C., B. MARÉE, E. MEULEMAN, M. ALEXANDRE, E. WAIENGNIER & S. VALTAT (2008): Mollusques terrestres et dulcicole de Belgique. Tome 1: Gastropodes terrestres à coquille (1ère partie).

Adres van de auteur:

Jekerschans 12
6212 GJ Maastricht
g.majoor@maastrichtuniversity.nl

Tabel 1. Huisjesslakken van de westkant van de Sint-Pietersberg, ten noorden van de Duivelsgrot

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Kolom nr.						
		1	2	3	4	5	6	7
		Zuidrand ENCI-bos						
Coördinaten	A.Boesveld Zuidrand ENCI-bos	Bos direct ten N van Duivelsgrot	Bovenaan de helling	Halverwege de helling	Onderaan de helling	Bovenaan, 20 m N van 3	Bovenaan, 40 m N van 3	
		175.54-314.59	175.5-314.3	175.537-314.600	175.475-314.599	175.411-314.587	175.536-314.617	175.536-314.639
<i>Carychium tridentatum</i>	Slanke dwergslak	39	70	97	86		16	55
<i>Succinea putris</i>	Barnsteenslak		2					
<i>Succinella oblonga</i>	Slanke barnsteenslak		17*					
<i>Cochlicopa spec.</i>	Agaathoren	6	160	6	22	18	1	
<i>Sphyradium doliolum</i>	Vaatjesslak	1	1			1		
<i>Vallonia costata</i>	Geribde jachthorenslak	5	101			7		
<i>Vallonia excentrica</i>	Scheve jachthorenslak		1					
<i>Acanthinula aculeata</i>	Stekelslak	14	17	2	5	8		1
<i>Pupilla muscorum</i>	Mostonnetje		2					
<i>Columella edentula</i>	Tandloze korfslak	50		110	31	17	2	2
<i>Vertigo pygmaea</i>	Dwerg-korfslak	2	15					
<i>Merdigera obscura</i>	Donkere torensak	4		8	2			
<i>Cecilioides acicula</i>	Blindsak		3	1				
<i>Clausilia bidentata</i>	Vale clausilia	22	27	46	16	8	3	3
<i>Alinda biplicata</i>	Grote clausilia	1		5				
<i>Punctum pygmaeum</i>	Dwergpuntje	2	11	3	2			
<i>Discus rotundatus</i>	Boerenknoopje	11	1	89	16	17	6	11
<i>Vitrea contracta</i>	Kleine kristalslak	4	5	2	26	4		
<i>Oxychilus cellarius</i>	Kelder-glasslak	5		34	7	7	2	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	Grote glanslak		1					
<i>Oxychilus spec.</i>	Glanslak		7					
<i>Aegopinella pura</i>	Kleine blinkslak	8	11	9	27	8		14
<i>Aegopinella nitidula</i>	Bruine blinkslak	23	104	96	46	21	23	28
<i>Nesovitrea hammonis</i>	Ammonshorentje		2					
<i>Vitrina pellucida</i>	Doorschijnende glasslak	9	106	13	10	4	1	6
<i>Phenacolimax major</i>	Grote glasslak					1		
<i>Trochulus hispidus</i>	Haarslak	32	127	14	17	17	3	
<i>Cepaea hortensis</i>	Witgerande tuinslak	15	3			1	1	1
<i>Helix pomatia</i>	Wijngaardslak	3	2	1				

* ?: Determinatie niet zeker

NOVAPEX

Quarterly devoted to Malacology
Edited by the

Société Belge de Malacologie
[Belgian Malacological Society]
Founded in 1966

Rue de Hermalle 113
B-4680 Oupeye - Belgium

Subscription (yearly)
Belgium: 40 EURO

Other countries: 55 EURO

contact: vilvens.claude@skynet.be
<http://www.societe-belge-de-malacologie.be/>